



МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

20 19 он 01 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Дугаар ХЯГ/50

Улаанбаатар-12
Утас: 260817
Факс: 976-11-310011

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН
Ё.БААТАРБИЛЭГ ТАНАА

Асуулгын хариу хүргүүлэх тухай

Монгол Улсын мэдээлэл, харилцаа холбооны салбарын зарим үзүүлэлт, одоогийн нөхцөл байдлын талаар Монгол Улсын Ерөнхий сайдад хандаж тавьсан асуулгын хариуг Танд хүргүүлж байна.

Асуулгад холбогдуулан Үндэсний статистикийн хороо болон Санхүүгийн зохицуулах хорооноос тус тус ирүүлсэн мэдээллийг хавсаргав.

Хүлээн авч танилцана уу.

Хавсралт: 2.1 хуудас.

Монгол Улсын сайд,
Засгийн газрын Хэрэг
эрхлэх газрын дарга




Г.ЗАНДАНШАТАР

0000149

УИХ-ЫН ГИШҮҮН Ё.БААТАРБИЛЭГЭЭС МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД У.ХҮРЭЛСҮХЭД ХАНДАН ТАВЬСАН АСУУЛГЫН ХАРИУ

Асуулга 1. Үүрэн холбооны хэрэглээ, хүртээмж, хамрах хүрээний өнөөгийн байдал, олон улстай харьцуулахад ямар түвшинд байгаа талаар

1.1. Салбарын хөгжлийн үзүүлэлт

Мэдээлэл, харилцаа холбооны салбарын хөгжлийг Дэлхийн улс, орнуудын Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи /МХХТ/-ийн хөгжлийн түвшинг илэрхийлэх МХХТ-ийн хөгжлийн индексийг НҮБ-ын төрөлжсөн агентлаг болох Олон улсын Цахилгаан холбооны байгууллага /ОУЦХБ/-аас жил бүр хүртээмж, хэрэглээ, чадвар гэсэн 3 дэд индексийн 11 үзүүлэлтээр тооцож гаргадаг бөгөөд 2017 оны байдлаар Монгол Улс дэлхийн 176 орноос 91, бүс нутагтаа 14 дүгээр байрт эрэмблэгдсэн байна.

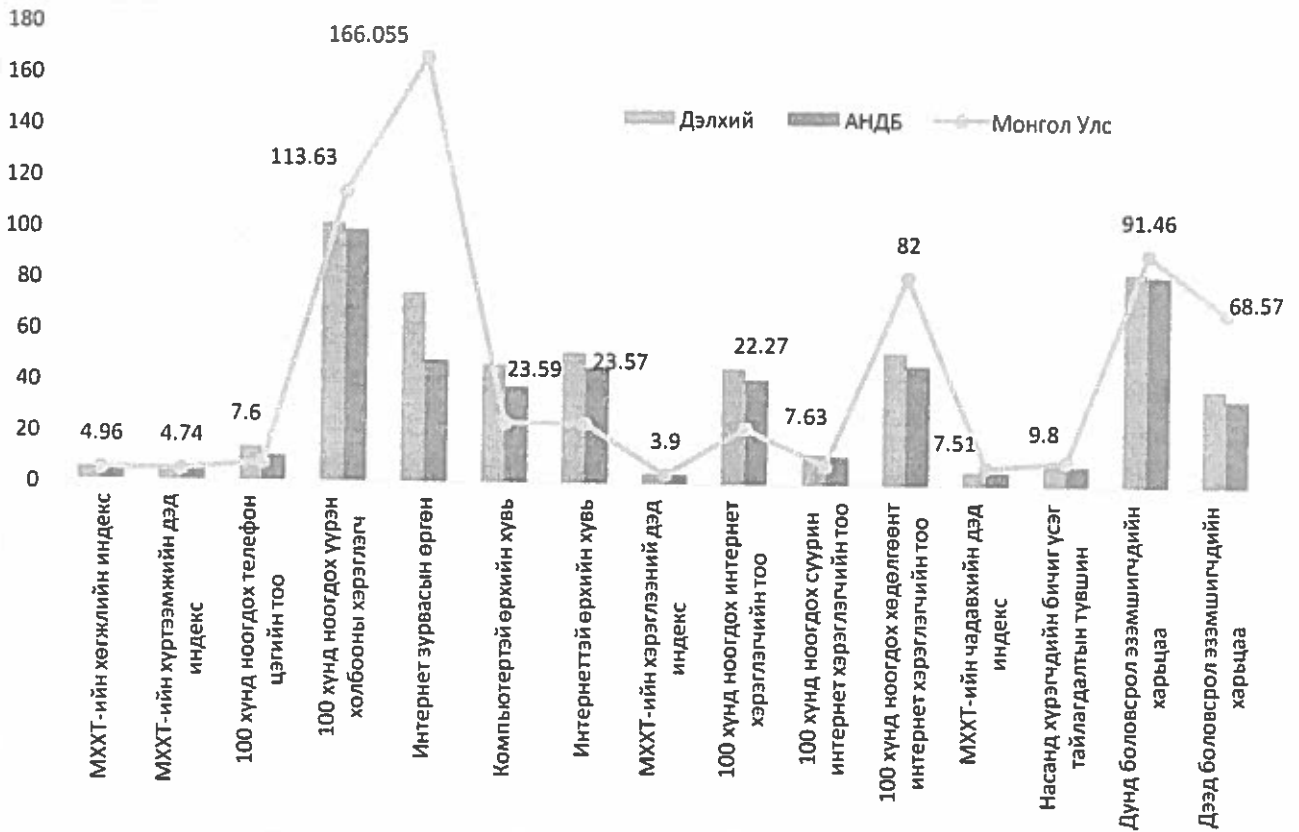
Хүснэгт 1. Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн хөгжлийн индекс

Үзүүлэлт	Дэлхийн дундаж	АНДБ-ийн дундаж	Монгол Улс	
			2017	2016
Хөгжлийн эрэмбэ			91	90
МХХТ-ийн хөгжлийн индекс	5.11	4.83	4.96	4.95
МХХТ-ийн хүртээмжийн дэд индекс	5.59	5.27	4.74	5.12
100 хүнд ноогдох суурин телефон хэрэглэгчийн тоо	13.57	10.00	7.60	8.75
100 хүнд ноогдох үүрэн холбооны хэрэглэгч	101.53	98.90	113.63	104.96
Интернет зурвасын өргөн	74.464	48.000	166.055	159.595
Компьютертэй өрхийн хувь	46.61	37.80	23.59	42.60
Интернеттэй өрхийн хувь	51.46	45.50	23.57	24.50
МХХТ-ийн хэрэглээний дэд индекс	4.26	3.99	3.90	3.64
100 хүнд ноогдох интернет хэрэглэгчийн тоо	45.91	41.50	22.27	21.44
100 хүнд ноогдох суурин интернет хэрэглэгчийн тоо	12.39	11.30	7.63	7.12
100 хүнд ноогдох хөдөлгөөнт интернет хэрэглэгчийн тоо	52.23	47.40	82.00	76.02
МХХТ-ийн чадавхийн дэд индекс	5.85	5.65	7.51	7.23
Насанд хүрэгчдийн бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин	8.52	8.15	9.80	9.28
Дунд боловсрол эзэмшигчдийн харьцаа	84.00	83.06	91.46	90.72
Дээд боловсрол эзэмшигчдийн харьцаа	38.69	34.65	68.57	64.27

Эх үүсвэр: <https://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2017/index.html>

Монгол Улсын МХХТ-ийн хөгжлийн индексийг дэлхийн болоод бүс нутгийн дундажтай харьцуулсан байдлыг дараах графикт үзүүлсэн байна.

Энэхүү графикаас харахад Монгол Улсын МХХТ-ийн хөгжлийн ихэнх үзүүлэлтүүд дэлхийн болон Ази номхон далайн бүсийн улс орны дунджаас дээгүүр, ялангуяа ашиглаж буй интернэтийн зурвасын өргөн, 100 хүнд ноогдох үүрэн холбооны хэрэглэгчийн тоо болон 100 хүнд ноогдох хөдөлгөөнт интернэт хэрэглэгчийн индексүүд олон улсын дунджаас харьцангуй өндөр түвшинд байна.



1.2. Үүрэн холбооны хамрах хүрээ

Манай улсын бүх сум суурин газар үүрэн холбооны үйлчилгээ хүрээд байна. Технологи болон хамрах хүрээний хувьд 2G технологиор хот, аймгийн төв, сум, суурин газрыг хамарсан 561 цэг (Мобиком ХХК 327, Скайтел ХХК 137, Юнител ХХК 561, Жи Мобайл ХХК 395), 3G технологиор 370 сум, суурин газар (Мобиком ХХК 370, Скайтел ХХК 277, Юнител ХХК 273, Жи Мобайл ХХК 151), 4G технологиор 403 сум, суурин газар (Мобиком ХХК 250, Скайтел УБ, Юнител ХХК 403, Жи Мобайл ХХК УБ) тус тус сүлжээ оруулжээ. Нийт сум суурин газрын 96%-д LTE сүлжээ оруулсанаар дэлхийн 25 тэргүүлэх улсын эгнээнд багтсан байна.

График 2. LTE буюу 4G сүлжээний хамрах хүрээ, нийт сум сууринаар

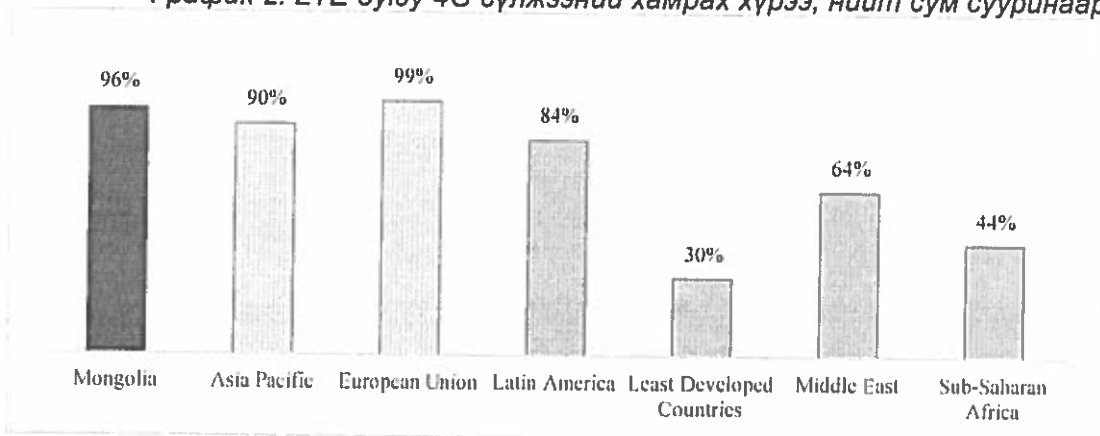
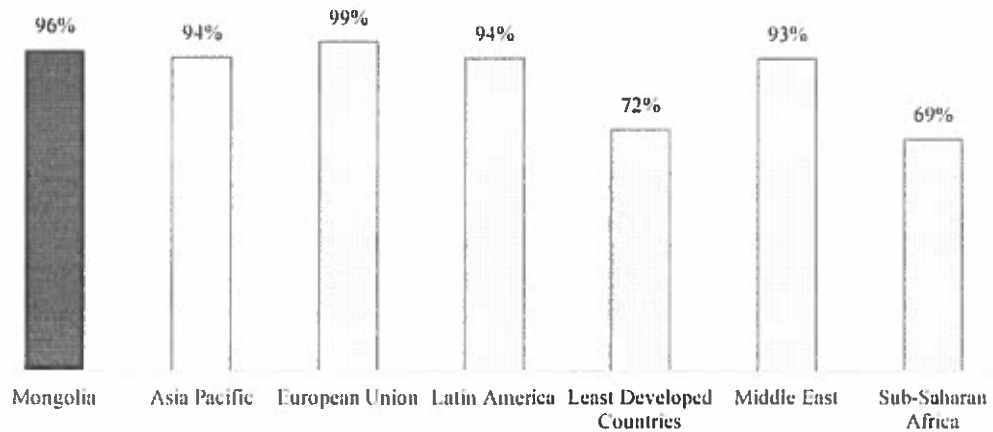


График 3. 3G сүлжээний харах хүрээ, нийт сум сууринаар



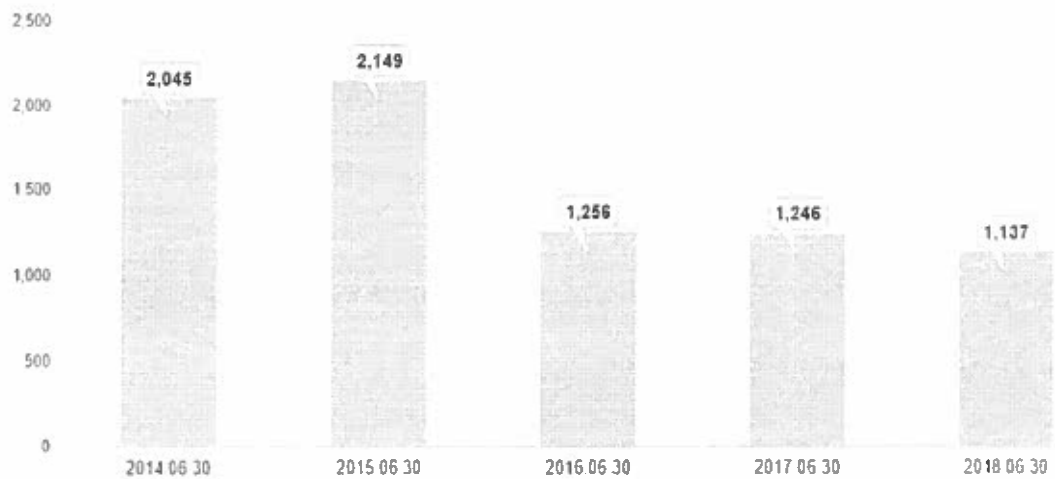
Эх үүсвэр: www.gsmainelligence.com

1.3 Үүрэн холбооны хэрэглээ

Үүрэн холбооны үйлчилгээ анх нэвтэрсэн цагаасаа яриа болон богино хэмжээний текст дамжуулах, өртөг шингэсэн нэмэлт үйлчилгээ зэрэг төрлөөр хөгжиж ирсэн бол сүүлийн жилүүдэд нэгдэн нийлэлт, технологийн хөгжилтэй уялдан хэрэглэгчид дата хэрэглээг түлхүү ашиглах болсон. Иймд хэрэглээний байдлыг яриа, мессэж, дата хэрэглээ гэсэн төрлөөр ангилж байна.

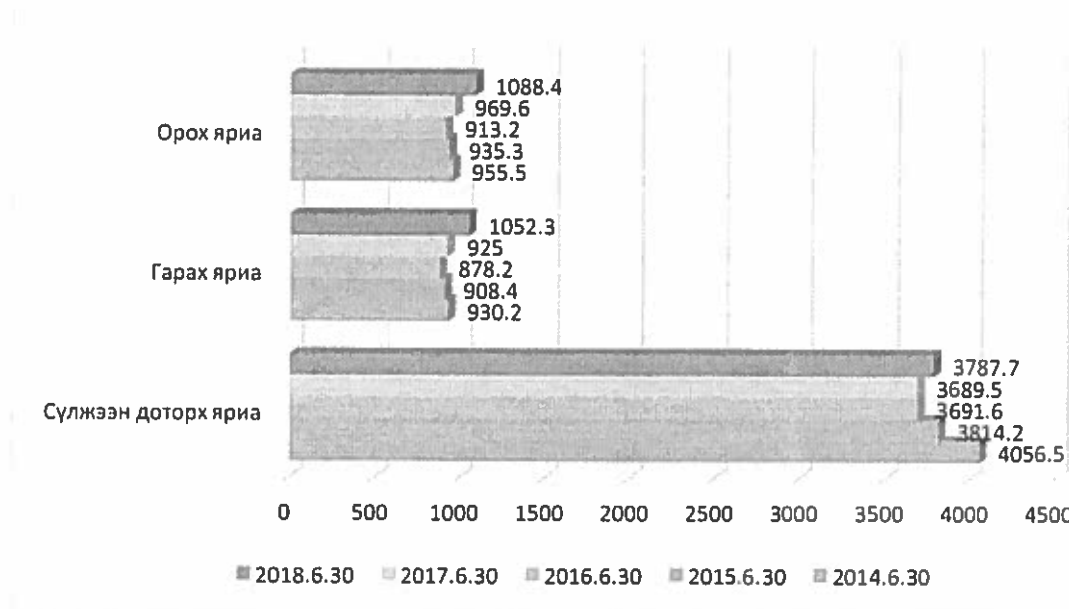
Үүрэн холбооны хэрэглэгчдийн сүүлийн 5 жилийн хэрэглээг харахад мессэж хэрэглээ жилээс жилд буурч байгаа боловч ярианы хэмжээ хэвээр хадгалагдсаар ирсэн байна. Харин дата хэрэглээ жилээс жилд эрчимтэй нэмэгдсээр байна.

График 4. Илгээсэн мессэжийн тоо, сая ширхэг



Эх үүсвэр: <http://crc.gov.mn/k/35/23>

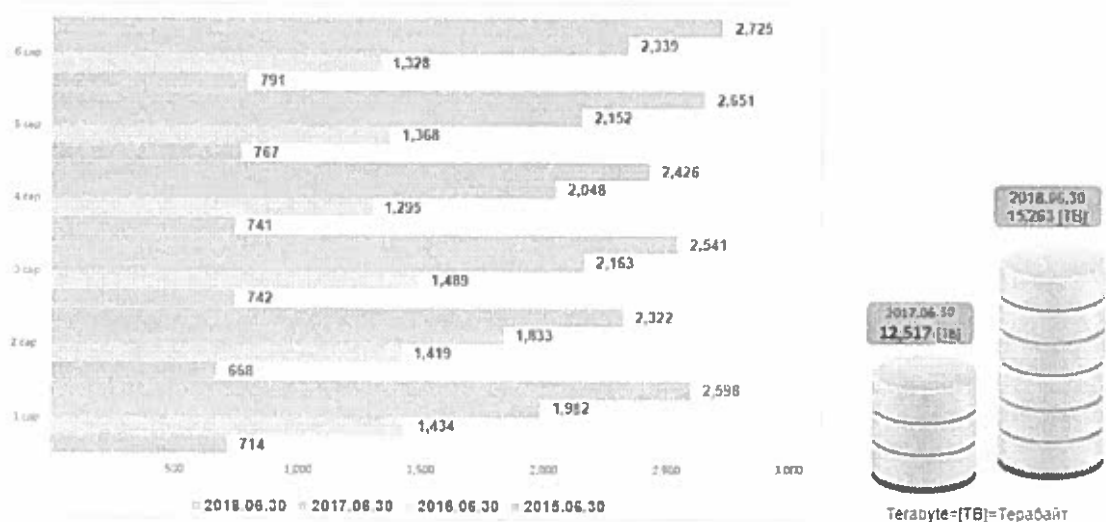
График 5. Үүрэн холбооны ярианы ачаалал, сая мин



Эх үүсвэр: <http://crc.gov.mn/k/35/23>

Монгол Улсад 2018 оны эхний хагас жилийн байдлаар үүрэн холбооны идэвхтэй хэрэглэгчдийн тоо 4,085,900 болсоноос интернэт хэрэглэгчийн тоо 2,854,226 буюу нийт хэрэглэгчийн 70% (Өндөр хөгжилтэй Герман улсад 72% байдаг) нь гар утаснаасаа интернэтэд холбогддог байна. Үүний 31% буюу 891,872 нь LTE сүлжээгээр интернэтэд холбогдож дуу, дүрслэлийн өндөр нягтрал бүхий контентуудыг өндөр хурдаар үзэж байна.

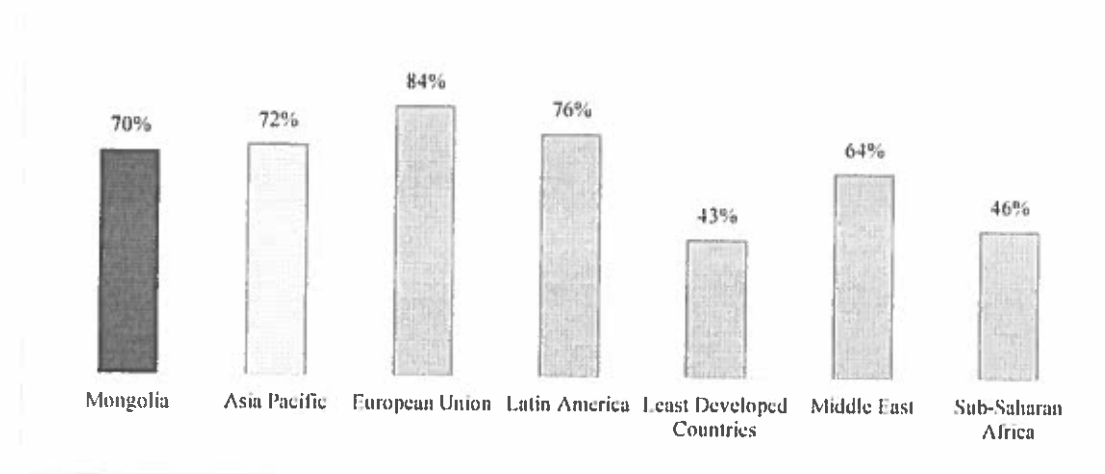
График 6. Үүрэн холбооны 3G хэрэглэгчдийн үүсгэсэн дата хэрэглээ, Тб сараар (Тб)



Эх үүсвэр: <http://crc.gov.mn/k/35/23>

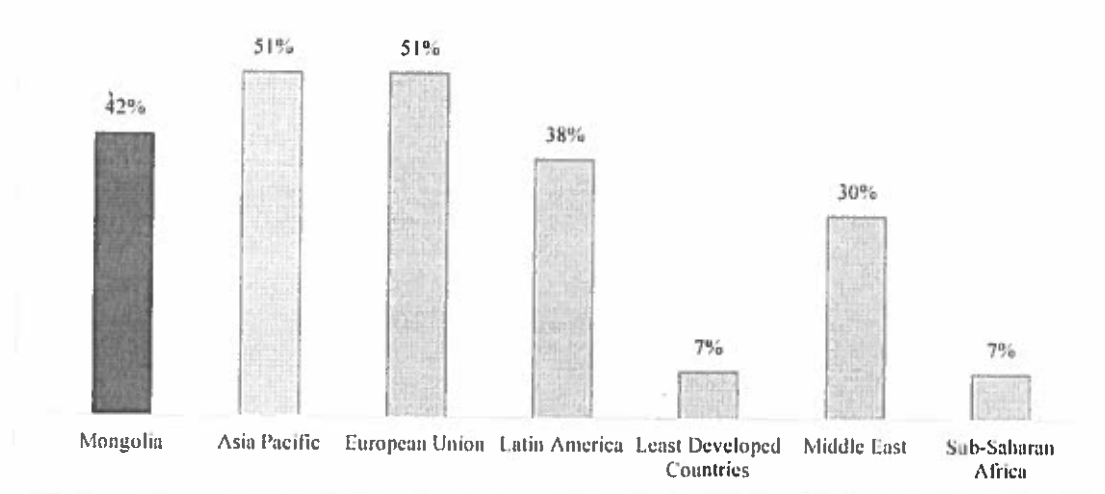
Үүрэн холбооны хэрэглэгчдийн дата хэрэглээг олон улстай харьцуулсан үзүүлэлтийг дараах 2 графикаас харж болно.

График 7. Дата ашигладаг хэрэглэгчийн хувь



Эх үүсвэр: www.gsmainelligence.com

График 8. LTE | 4G сүлжээгээр дата ашигладаг хэрэглэгчийн хувь



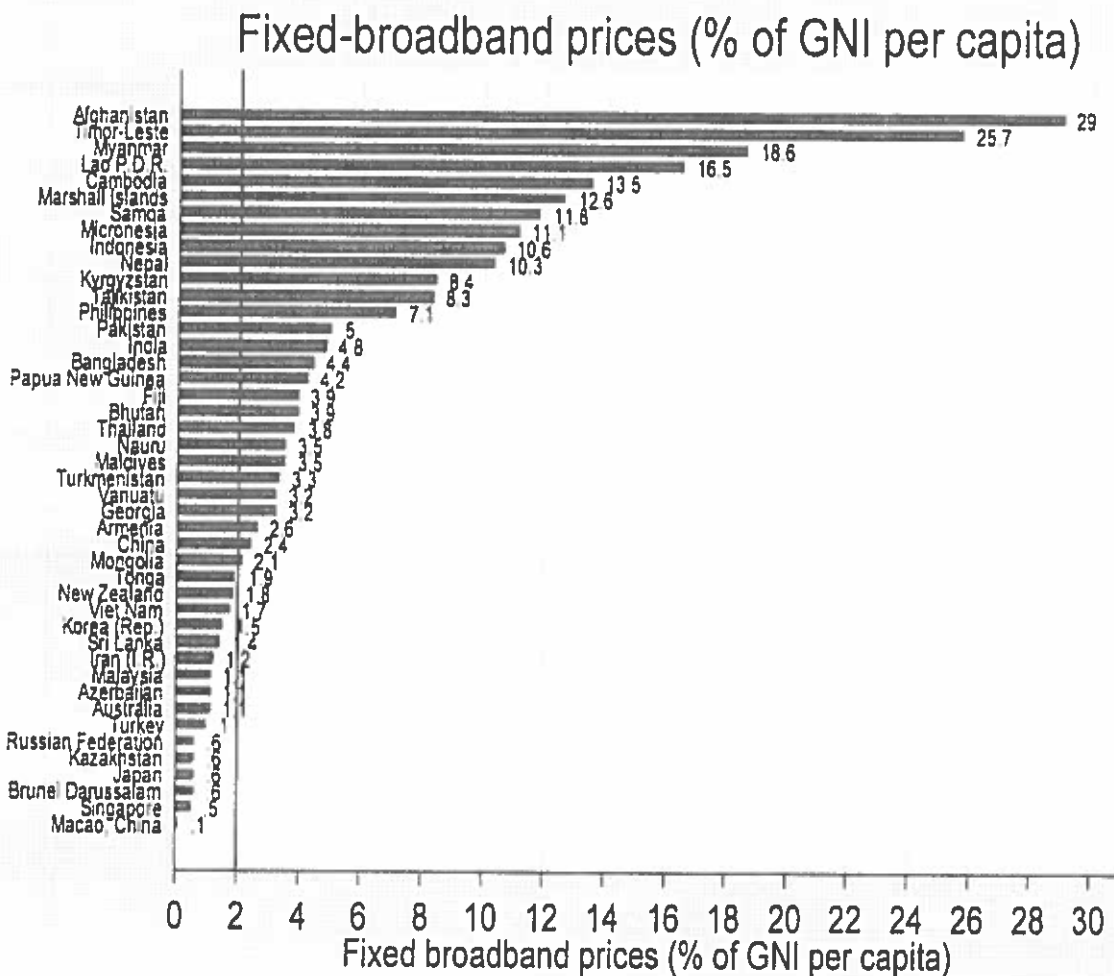
Эх үүсвэр: www.gsmainelligence.com

Асуулга 2. Хөдөлгөөнт болон суурин интернэтийн үйлчилгээний үнэ тарифын өнөөгийн байдал, олон улстай харьцуулахад ямар түвшинд байгаа талаар

ОУЦХБ-ын Өргөн зурвасын хорооноос суурин өндөр хурдны өргөн зурвасын интернэтийн үнэ тарифыг 2025 он гэхэд нэг хүнд ноогдох үндэсний нийт орлогын 2 хувьд хүргэх зорилт тавьсан байдаг бөгөөд манай улсын хувьд энэ үзүүлэлт нь 2,07 байгаа нь олон улсын хүртээмжтэй байх зорилтыг хангахад ойр байгааг илтгэж

байна. Нийт интернэт хэрэглэгчийн тоо 2017 оны жилийн эцсийн байдлаар 2 910 778 байна.

График 9. Интернэтийн сарын тариф, нэг хүнд ноогдох үндэсний нийт орлогын харьцаа



Эх үүсвэр: ОУЦХБ-ын Өргөн зурвасын хорооны тайлан, 2017 оны 12 сар

Монгол Улсын хөдөлгөөнт интернэтийн үнэ тариф 1GB нь 1,500 төгрөг, 5GB нь 5,000₮ - 7,500₮ төгрөг, 10GB нь 10,000₮ – 15,000₮ байна. Хөдөлгөөнт интернэтийг хэмжээ буюу volume-аар, суурин интернэтийг хурд буюу speed-ээр хэмждэг.

Нэгж өрхийн суурин интернэтийн үнэ тариф 2Mbps нь 20,000 төгрөг, 3Mbps нь 30,000 төгрөг байна. Олон улсад дотоодын нийт бүтээгдэхүүнээс хамааран үүрэн холбооны интернэтийн үнэ харилцан адилгүй бөгөөд 1GB нь 2-8 ам.доллар байна. Дата үйлчилгээ нь ирээдүйд өндөр өсөлттэй байх хандлагатай байна.

Олон улсын жишигтэй харьцуулахад манай улс нь интернэт үйлдвэрлэгч бус атлаа интернэт үйлдвэрлэгч орнуудаас бага үнээр эцсийн хэрэглэгчид бүтээгдэхүүнээ хүргэж байна.

Асуулга 3. Монгол Улсад үндэсний дотоод роумингийн үйлчилгээг нэвтрүүлэх боломж, хэрэгцээ, шаардлага, энэ чиглэлээр цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар

ХХЗХ-ны даргын 2014 оны А/17 тоот тушаалаар үндэсний роуминг үйлчилгээг нэвтрүүлэх, хэрэгжүүлэх боломжийн талаар суурь судалгаа хийх, дүгнэлт, санал боловсруулах ажлын хэсэг байгуулагдан ажилласан.

Судалгааны үр дүнд 2G технологи нь үндэсний роуминг үйлчилгээг бүрэн нэвтрүүлэх боломж хязгаарлагдмал харин 3G технологи нь боломжтой гэсэн дүгнэлт гарсан.

Тухайн үед үйлчилгээ эрхлэгчдийн зүгээс 3G технологийг нэвтрүүлэх, сүлжээг өргөтгөх хөрөнгө оруулалтыг хийж эхлүүлсэн цаашид ч энэ чиглэлээр ихээхэн хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөсөн байна.

Энэ үйлчилгээг нэвтрүүлэхэд өндөр өртөг зардал, хөрөнгө оруулалт хувийн хэвшилд шаардагдах учир ХХЗХ-оос үйлчилгээ эрхлэгчдээс үндэсний роуминг үйлчилгээг нэвтрүүлэх боломжтой эсэх талаар асуулга судалгаа авахад “үйлчилгээг нэвтрүүлэх боломжтой хэдий ч эдийн засгийн үр ашигтай байх үндсэн зарчмыг баримтлах, хоорондоо харилцан тохиролцож нэвтрүүлэх нь зүйтэй тул энэ асуудлыг нээлттэй үлдээх ”-ийг хүссэн тайлбар, хүсэлтийг ирүүлсэн.

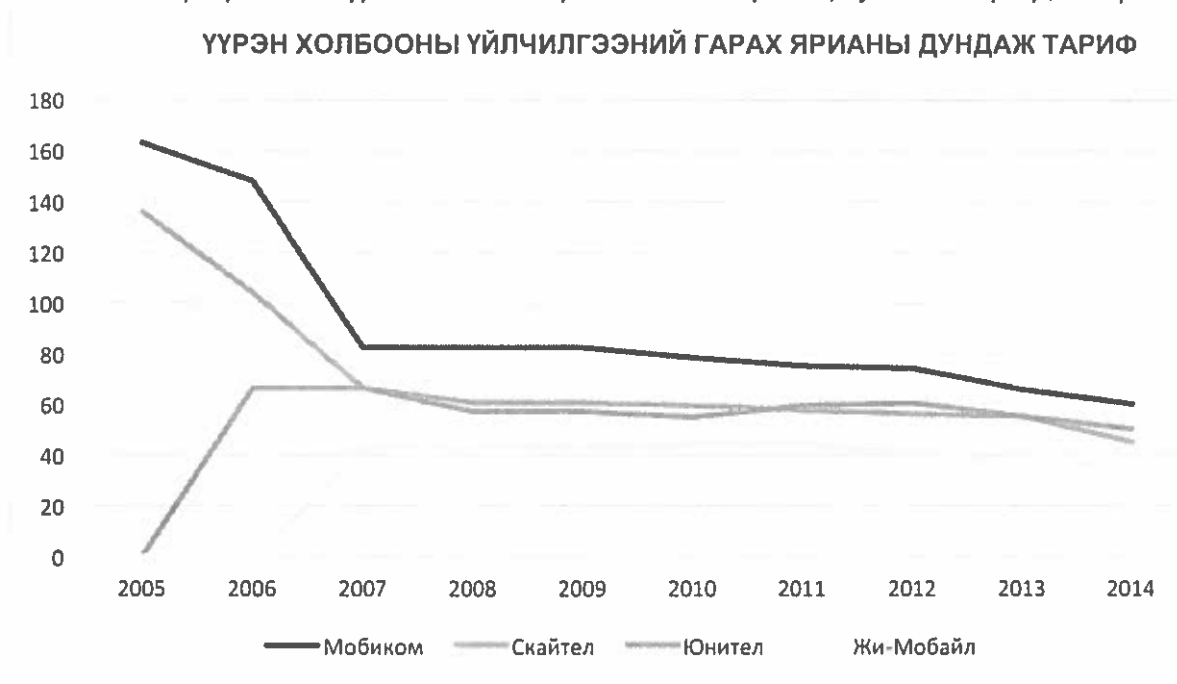
Үүний дагуу ХХЗХ-оос үндэсний роуминг үйлчилгээг нэвтрүүлэх асуудлыг нээлттэй үлдээж үйлчилгээ эрхлэгчдийг үндсэн суурь дэд бүтцээ харилцан үр ашигтай хамтран ашиглах боломжийг бүрдүүлэхэд чиглүүлж зохицуулахаар ажиллаж байна.

ХХЗХ-оос 2018 онд “Яаралтай түргэн тусламжийн дугаарт бусдын сүлжээг ашиглан дуудлага хийх” туршилтыг үүрэн холбооны үйлчилгээ эрхлэгчдийн сүлжээнд амжилттай хийсэн ба дуудлага хүлээн авах түргэн тусламжийн газарт ачаалал нэмэгдэх эрсдэлийг харгалзан нэвтрүүлэх хугацааг хойшлуулаад байна.

Асуулга 4. Үүрэн холбооны үйлчилгээний нэг хэрэглэгчийн дундаж орлого (ARPU)-ийн түвшин, бүтэц, олон улстай харьцуулахад ямар түвшинд байгаа талаар болон хэрэглэгчийн төлбөрийн чадварт нийцэж байгаа эсэх

Үүрэн холбооны үйлчилгээ эрхлэгчдийн сүлжээн доторх ярианы үйлчилгээний үнэ тариф тасралтгүй буурч ирсэн байна. 2005 оноос үүрэн холбооны зах зээлийг либералчилснаар хэрэглэгчид үйлчлэх үйлчилгээний төрөл нэмэгдэж чанар сайжирч үнэ тариф эрс хямдарсан болохыг доорх графикаас харж болно.

График 10. Үүрэн холбооны үйлчилгээний ярианц дундаж тариф, төгрөгөөр



Сүүлийн жилүүдэд дараа төлбөрт болон урьдчилсан төлбөрт үйлчилгээний хувьд сүлжээндээ хязгааргүй ярих багцуудыг санал болгож байгаа нь тариф буурах нөхцөл болж байна.

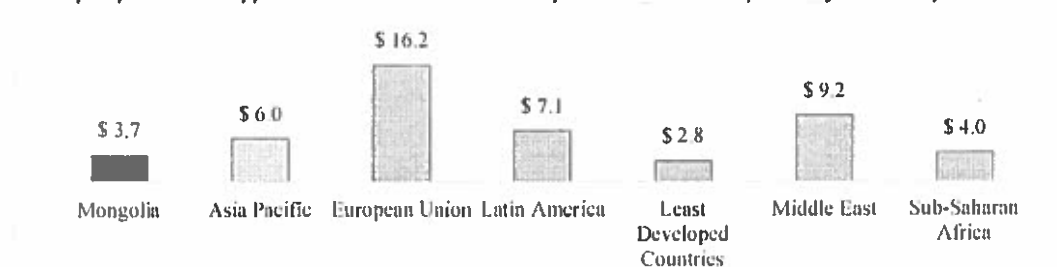
Үүрэн холбооны үйлчилгээний нэг хэрэглэгчийн сарын дундаж орлого (ARPU)-ын дэлхийн дундаж үзүүлэлт 2017 онд 9,49 ам. доллар байна. (Олон улсын операторуудын холбоо /GSMA/-ны судалгаа)

ХХЗХ-ны судалгаагаар Монгол Улсад 2018 оны эхний хагас жилийн байдлаар үүрэн холбооны нэгж хэрэглэгчийн дундаж орлого (ARPU)-ийн түвшин 10,000₮ төгрөг байна. Үүнд дараа төлбөрт хэрэглэгчийн дундаж орлого (ARPU)-ийн түвшин 25,000-30,000₮, урьдчилсан төлбөрт хэрэглэгчийн дундаж орлого (ARPU)-ийн түвшин 7,000 - 9,000₮ байна.

Олон улсын түвшинд LTE сүлжээг орон даяар нэвтрүүлсэн улс орнуудад нэгж хэрэглэгчээс олох орлого (ARPU) нь 10- 20 ам.доллар байна.

Манай улсын нэгж үүрэн холбооны хэрэглэгчийн орлого олон улсын дээрх үзүүлэлттэй харьцуулахад 2.5-5 дахин бага байна.

График 11. Үүрэн холбооны нэгж хэрэглэгчийн сарын дундаж орлого, ам.доллар



Эх үүсвэр: www.gsmainelligence.com

Асуулга 5. Сүүлийн үед зах зээлд финтек шийдэл бүхий үйлчилгээ эрхлэгчдийн (lend.mn г.м.) хүүгийн түвшин, холбогдох үйлчилгээний шимтгэл, хураамжийн өнөөгийн байдал, эдгээрийн зах зээл болон хэрэглэгчдэд үзүүлэх эерэг, сөрөг нөлөөллийн талаар

НҮБ-ын Ерөнхий Асамблейн 70 дугаар чуулганаар баталсан Тогтвортой хөгжлийн зорилтуудыг хэрэгжүүлэхэд дэлхийн улс орнууд мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийг түлхүү ашиглаж байгаа билээ. Технологийн хурдацтай хөгжлийг дагаад банк, санхүүгийн байгууллагууд ч өөрсдийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээндээ технологийн дэвшлийг өргөнөөр ашиглаж байна. EY байгууллагаас 2015 оноос эхлэн финтекийн ашиглалтын үзүүлэлтийг (Fintech Adoption Index) тооцон гаргаж байгаа бөгөөд энэ үзүүлэлт нь 2015-2017 онд 16-аас 33 хувь болтлоо өссөн нь дэлхий даяар финтек хэрхэн хурдацтай тархаж хэрэглэгчдийн тоо нь нэмэгдэж байгааг харуулж байна. (Эх үүсвэр: [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-fintech-adoption-index-2017/\\$FILE/ey-fintech-adoption-index-2017.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-fintech-adoption-index-2017/$FILE/ey-fintech-adoption-index-2017.pdf))

Финтек бий болсноор хэрэглэгч, үйлчлүүлэгчид зээлийн үйлчилгээг түргэн шуурхай авах, peer-to-peer буюу хөндлөнгийн санхүүгийн зуучлагчийн оролцоогүйгээр энгийн хоёр хүн хоорондоо зээлийг олгох, авах, төлбөр тооцоог түргэн шуурхай гүйцэтгэх зэрэг олон давуу тал бий болж байна. Өөрөөр хэлбэл уламжлалт арга барилаар үйлчлүүлэгч нь санхүүгийн үйлчилгээг авахын тулд өөрийн биеэр санхүүгийн байгууллагын аль нэг салбар дээр очих, шаардлагатай анкет бөглөх, материал бүрдүүлэх зэргээр олон төрлийн шат дамжлага дамжиж цаг хугацаа алддаг байсан бол финтекийг нэвтрүүлснээр гар утас, компьютерийн тусламжтайгаар хэдхэн хоромын дотор санхүүгийн үйлчилгээг хүртэх боломжтой болсон.

Финтекийн үр дүнд олон улсад дижитал банкууд олноор гарч ирэх болсон бөгөөд эдгээр банкууд салбар, тооцооны төвгүй, бүх үйлчилгээгээ цахим хэлбэрээр явуулдгаараа онцлогтой юм.

Жишээ нь, БНСУ-д какао talk-д үндэслэн Какао дижитал банк 2017 оны 7 дугаар сард байгуулагдаж нэг сарын дотор 1.7 тэрбум долларын хадгаламж татаж, 1.3 тэрбум долларын зээлийг олгож чадсан байна.

Манай улсад сүүлийн үед хэрэглэгчдэд хүрээд байгаа Лэнд.мн, Мобикомын мессэж зээл зэрэг финтек үйлчилгээ байна. Лэнд.мн нь 50,000-2,000,000 төгрөгийн зээл олгодог бөгөөд зээлийн хэмжээ, хугацаанаас хамааран үйлчилгээний хураамж нь харилцан адилгүй байдаг байна.

Мобикомын мессэж зээл нь 10,000-500,000 төгрөгийн зээл олгодог бөгөөд хүү нь 2,9-4,9 % байна. (Эх үүсвэр: https://www.candy.mn/mn/page/web_loan_term_condition#/)

Асуулга 6. Цахим мөнгөний (candy г.м) талаар баримталж буй бодлого, зохицуулалтын орчны өнөөгийн байдал, цаашдын чиг хандлага, эдгээрийн банк санхүүгийн салбарт үзүүлэх эерэг болон сөрөг нөлөөллийн талаар (зээл олгох нөхцлүүд, зээлийн хүү болон банк санхүүгийн үйлчилгээний хураамжийг бууруулах, харилцагчдын эрх ашгийг дээдлэх г.м. чиглэлээр)

Өнөөгийн байдлаар зах зээлд финтек шийдэл бүхий үйлчилгээ эрхлэгчдэд ямар нэг тусгай зөвшөөрөл олгодоггүй бөгөөд тэдгээрийн үйл ажиллагаанд Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулийн хүрээнд Монгол банк хяналт тавьж ажилладаг. Монгол банк цахим мөнгө гаргах зөвшөөрөл олгох эрхтэй бөгөөд тус банкны Ерөнхийлөгчийн 2018 оны А/45 тоот тушаалаар батлагдсан “Цахим мөнгөний журам”-ын дагуу хяналт тавьж ажилладаг байна.

Асуулга 7. Монгол Улсын мэдээллийн аюулгүй байдлын өнөөгийн байдал, эрсдлийн түвшин, цаашид энэ чиглэлээр тавьж буй зорилт, хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж буй үйл ажиллагааны талаар

УИХ-аас 2010 оны 07 дугаар сарын 15-ны өдөр батлагдсан “Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал”-ын 3.6 дугаар зүйлд Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах, улс орны хөгжлийг дэмжих, үндэсний үнэт зүйлийг хэвшүүлэх, нийгмийн оюун санааг төлөвшүүлэхэд мэдээлэл, мэдээллийн аюулгүй байдал нэн чухал ач холбогдолтой болохыг тодорхойлсон.

Мөн Засгийн газрын 2017 оны 47 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Төрөөс мэдээлэл харилцаа холбооны хөгжлийн талаар баримтлах бодлого 2017-2025” баримт бичгийн 2.3.7 заалтад “Үндэсний ашиг сонирхлыг хамгаалах, төр, иргэн, байгууллагын мэдээллийн бүрэн бүтэн байдал, үнэн зөв, хамгаалалттай, хүртээмжтэй байдлыг баталгаажуулах замаар мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангана”, “Төрөөс мэдээлэл, харилцаа холбооны хөгжлийн талаар баримтлах бодлого 2017-2025”-ыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний мэдээлэл, харилцаа холбооны салбарын эрх зүйн тогтолцоо, зохион байгуулалтыг оновчтой болгох замаар салбарын хөгжлийн таатай орчинг бүрдүүлэх тухай 1 дүгээр зорилтын 2-т “Мэдээллийн аюулгүй байдлын тухай” үндэсний хөтөлбөр шинээр боловсруулж батлуулна гэж тус тус тусгасан байдаг.

Мэдээллийн аюулгүй байдлын тухай асуудлыг зүйлчилсэн тодорхой хууль, эрх зүйн зохицуулалт одоогоор байхгүй ба УИХ, Засгийн газрын тогтоолоор батлагдсан баримт бичгүүдэд тусгасан зүйл, заалтуудаар зохицуулагдаж байна. Үүнд, ЗГ-ын 312, 05, 159-р дугаар тогтоолын зарим заалтууд, батлагдсан журмаар мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангахтай холбоотой асуудлуудыг зохицуулж байна.

Монгол Улсын хэмжээнд кибер халдлагыг илрүүлэх, хариу арга хэмжээ авах чиг үүргийг ТЕГ-ын Мэдээллийн аюулгүй байдлын газар, Үндэсний дата төв УТҮГ, MON-CERT ТББ, MN-CERT ТББ зэрэг байгууллагууд тодорхой хэмжээгээр хариуцан ажиллаж байна.

Дээрх байгууллагуудын мэдээллээс үзэхэд Төрийн байгууллагуудын цахим хуудасны сервер рүү халдсан хамгийн сэжигтэй хандалтууд нь Монгол, Хятад, ОХУ, АНУ, Герман улсад бүртгэлтэй хостуудаас хандсан халдлагууд давамгайлж байгаа юм. Мөн төрийн мэдээллийн нэгдсэн сүлжээнд халдсан халдлагыг хянахад гадаадын 40 орчим улсаас нэг хоногт дунджаар 9900 тооны маш өндөр эрсдэлтэй, 8000 орчим тооны өндөр эрсдэлтэй цахим халдлага бүртгэгдэж байна.

Маш өндөр түвшний эрсдэлтэй халдлагад мэдээлэл хулгайлах зорилготой халдлагууд дийлэнх хувийг эзэлж байна. Халдлагын төлөвийг шинжлэхэд хөрш

орнуудаас хийгдэж буй кибер халдлагын тоо жил бүр өсөн нэмэгдэх хандлагатай байна.

График 12. Маш өндөр түвшний халдлагууд (7 хотогт нийт 150,699 халдлага)

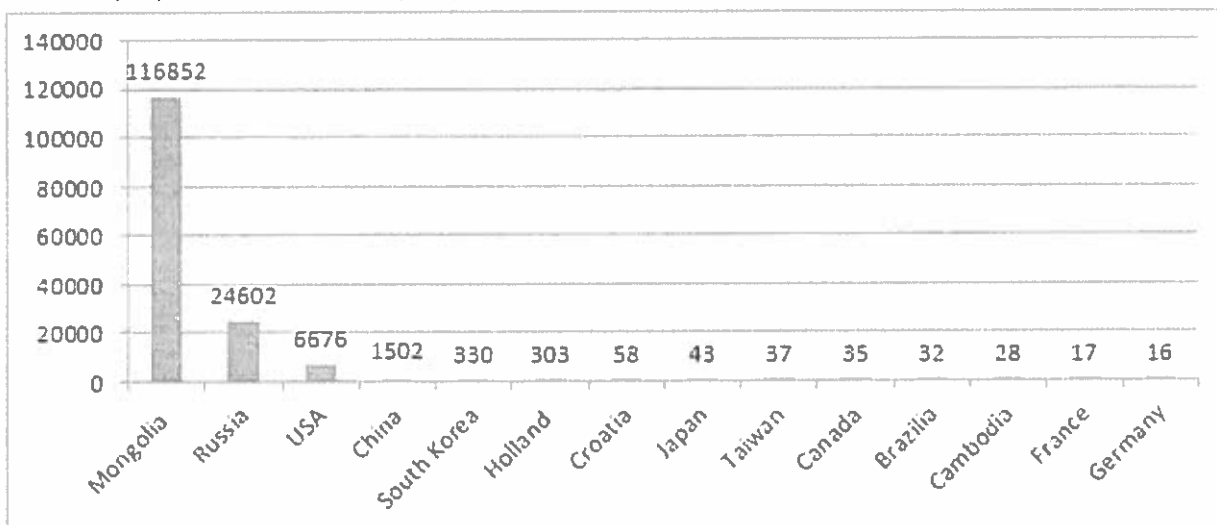
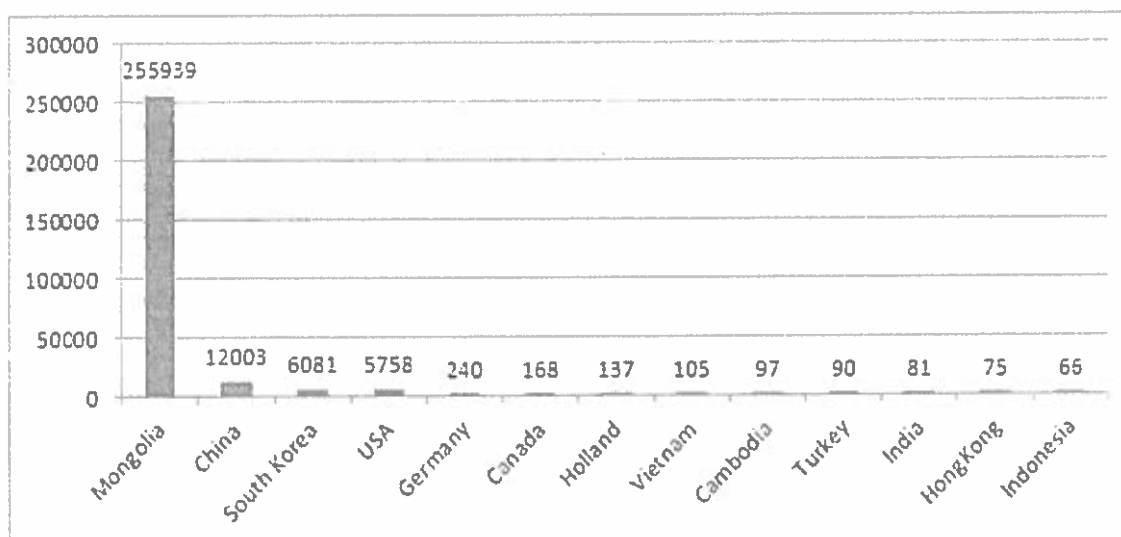


График 13. Өндөр түвшний халдлагууд (7 хотогт нийт 283,628 халдлага)



Эх сурвалж: ТЕГ-ийн Мэдээллийн аюулгүй байдлын газар

Хүснэгт 2. Үндэсний дата төвд халдсан халдлага:

Сар	Халдлагын хандалт (2018 оны 1-р улирлын байдлаар)		
	Нийт	Blocked	Халдсан
1-р сар	1,554,871,515	288,061,785	6,040,464
2-р сар	1,153,032,474	205,384,566	8,499,178
3-р сар	872,177,062	170,229,196	5,068,749
Нийт	3,580,081,051	663,675,547	19,558,391

Хүснэгт 3. Top 10 Email addresses received spam email

№	Spam email хүлээж авсан и-мэйл хаяг	Нийт
1	...@aaib.gov.mn (Нислэг техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах алба)	25,509
2	...@mne.gov.mn (Байгал орчин, аялал жуулчлалын яам)	21,017
3	...@mofa.gov.mn (ХХААХҮЯ)	11,559
4	...@gsmi.mn (Global strategic management institute)	9692
5	...@nso.mn (Үндэсний статистикийн газар)	7041
6	...@audit.gov.mn (Үндэсний аудитын газар)	6305
7	...@procurement.gov.mn (цахим худалдан авах ажиллагааны систем)	4299
8	...@investmongolia.com (Үндэсний хөгжлийн газар)	4006
9	...@khural.uv.gov.mn (Увс аймгийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал)	3185
10	...@mta.gov.mn (Монголын татварын алба)	3164

Хүснэгт 4. Цахим шуудангийн хаягт халдсан халдлагын төрлүүд

Хувь	Вирус	Тайлбар
49%	*BZ.ZeroHour	Вирусны эсрэг програм хангамжгүй хэрэглэгчдэд ихэвчлэн халдварладаг хортой код
20%	SFP.Rogue.0hr.20170302-1500.Pdfimg	Хуурамч аппликешн
8%	SFP.Malware.25738.AceHour.Exe	Хортой код
5%	SFP.Malware.25815.ZipHour.BadExt	Хортой код
5%	SFP.Malware.26959.PdfHour.DocmJS	Хортой код
4%	SFP.Malware.26959.JsHour	Хортой код
3%	Win.Trojan.AutoIT-6333854-0	Хэрэглэгчийн өгөгдлийг татаж авдаг хортой код
2%	SFP.Rogue.0hr.20170214-1029.Pdfimg	Хортой код
2%	BN.ZeroHour-fb3c3fea351b537	Вирусны эсрэг програм хангамжгүй хэрэглэгчдэд ихэвчлэн халдварладаг хортой код
2%	Win.Trojan.Agent-6423146-0	Хэрэглэгчийн өгөгдлийг татаж авдаг хортой код

Эх сурвалж: Үндэсний дата төв УТҮГ-ын 2018 оны тайлан

Монгол улсын Засгийн газраас 2011 оны 312 дугаар тогтоол, МАБ-ын үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд Төрийн байгууллагуудын мэдээллийн системд 2013, 2015 онуудад мэдээллийн системийн эрсдлийн үнэлгээ хийсэн.

МТШХХГ, ЗГХЭГ, ҮДТ УТҮГ, КАБГ зэрэг байгууллагууд хамтран 2013 онд 22, 2015 онд 61 төрийн захиргааны байгууллагуудын мэдээллийн системд эрсдэлийн үнэлгээ хийсэн. Үнэлгээнд мэдээллийн аюулгүй байдлын бодлого, дүрэм, журам, стандарт, хөрөнгө оруулалт, хүний нөөцийн мэдээллийн аюулгүй байдлын мэдлэг чадвар, програм хангамжийн эрсдэл, өгөгдлийн сан, мэдээлэл солилцох эрсдэл, техник хангамжийн эрсдэл, сүлжээний эрсдэл, орчны эрсдэл, цахим хуудас, цахим шуудангийн аюулгүй байдлын эрсдэл гэсэн 8 шалгуур үзүүлэлтийн 95 асуулга гарган шалгаж ажилласан.

Тагнуулын байгууллагаас 2013-2017 онуудад төрийн байгууллагууд, эрчим хүчний салбарын онц чухал дэд бүтэцтэй байгууллагуудад мэдээллийн аюулгүй байдлын эрсдлийн үнэлгээ хийсэн. Эдгээр эрсдлийн үнэлгээний дүгнэлтийг авч үзэхэд тус байгууллагуудын удирдлагын цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын талаарх ойлголт сайнгүй, дэмжлэг сул, энэ чиглэлээр ажилладаг хүний нөөцийн чадвар дутмаг, мэдээллийн технологийн хэрэглээ өндөр хирнээ хэрэгжүүлсэн төсөл, хөтөлбөрүүдэд аюулгүй байдлын асуудлыг орхигдуулсан, мэдээллийн аюулгүй байдлын үндэсний стандартуудыг мөрддөггүй, цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын чиглэлээр сургалт, сурталчилгаа хийгддэггүй, цахим халдлагад өртөх магадлал өндөр байгаа нь нийтлэг байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2010 оны 141 дүгээр тогтоолоор батлагдаж 2010-2015 онд хэрэгжсэн “Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах” үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хийсэн дүгнэлтээс үзэхэд тус хөтөлбөрийн хүрээнд нийт 66 арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр төлөвлөгдсөнөөс 12 нь 100%, 12 нь 60-90%, 22 нь 30-50%, үлдсэн 20 арга хэмжээ нь 0-20%-ийн биелэлттэй гарч хөтөлбөрийн нийт үнэлгээ 45,55%-ийн үзүүлэлттэй байна.

Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн ололттой талууд байгаа хэдий ч хэд хэдэн шалтгааны улмаас уг хөтөлбөрийн биелэлт хангалттай үр дүнд хүрээгүй гэж дүгнэсэн байна. Үүнд, хэрэгжүүлэгч байгууллагуудын хамтын ажиллагаа сул, уялдаа холбоо хангалтгүй, Монгол улсад кибер аюулгүй байдлын хариу арга хэмжээ авах, мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах тогтолцоо байхгүй, Монгол Улс үндэсний аюулгүй байдлыг хангахад чиглэгдсэн зохицуулалт сул зэрэг дутагдлууд байгаа нь манай улсын мэдээллийн систем, мэдээллийн технологийн дэд бүтэц бүхий байгууллагууд кибер халдлагад өртөж болзошгүй эмзэг байдалтай байгаа зэргийг дурджээ.

Кибер аюулгүй байдлыг хангах үзүүлэлтээр дэлхийн улс орнуудын доогуур байранд ордог цөөхөн орнуудын нэг нь манай улс байдаг. Тодруулбал, Олон улсын цахилгаан холбооны байгууллагаас дэлхийн 164 орныг хамруулан гаргасан 2017 оны судалгаа, мэдээлэлд дэлхийн кибер аюулгүй байдлын индекс үзүүлэлтээр Монгол улс 104-р байранд орсон.

Түүнчлэн Цагдаагийн байгууллагаас иргэд, байгууллагын мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох, мэдээлэл технологид суурилсан гэмт халдлагыг илрүүлэх, таслан зогсоох, урьдчилан сэргийлэх ажлын үр нөлөөг дээшлүүлэх, шинэ төрлийн халдлага, гэмт үйл ажиллагаатай тэмцэх зорилгоор стратегийн болон тактикийн ажил, арга хэмжээг зохион байгуулан ажиллаж байна.

Кибер гэмт хэрэгтэй тэмцэх чадамжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор Эрүүгийн цагдаагийн албаны Кибер гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтсийн бүтэц, орон тоог нэмэгдүүлэн өөрчилж, Компьютер, сүлжээ системийн эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх, тоон ул мөр илрүүлэх, бэхжүүлэх, судлан шинжлэх тасаг, Компьютер, сүлжээ систем ашиглан үйлдэгдэх гэмт хэрэгтэй тэмцэх тасгийг байгуулж, 19 хүний орон тоотойгоор ажиллуулж байна.

Мөн кибер гэмт хэргийн хамрах хүрээг тодорхой болгох, иргэд, байгууллагад

хүргэх үйлчилгээг шуурхай болгох зорилгоор Улсын Ерөнхий Прокурорын 2017 оны “Гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээлэл, эрүүгийн хэргийг шалгах, түүнд прокурор хяналт тавих харьяалал тогтоох тухай” А/67 дугаар тушаалд өөрчлөлт оруулах саналыг хүргүүлж, цахим мэдээллийн сүлжээ ашиглан үйлдэгдэх Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 13.10 /Хувь хүний нууцад халдах/, 13.12 /Хууль бусаар мөрдөж мөшгих/, 16.8 /Хүүхдэд садар самууныг сурталчлах, уруу татах/, 16.9 /Хүүхэд оролцуулж садар самууныг сурталчлах/, 18.17 /Зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрхийг зөрчих/ дугаар зүйлд хамаарах гэмт хэрэгтэй тэмцэх харьяаллыг тус хэлтэст авч, мөрдөн шалгах ажиллагааг явуулж байна.

2018 оны 12 дугаар сарын 14-ний өдрийн байдлаар 104 гэмт хэрэг бүртгэгдэж шалгагдсанаас цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг 65, цахим мэдээллийн сүлжээ ашиглан хувь хүний нууцад халдах 15, бусдыг мөрдөж мөшгих 7, хүүхдэд садар самууныг сурталчлах, уруу татах 11, зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрхийг зөрчих 6 гэмт хэрэг байна.

Цагдаагийн байгууллагаас энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх, чиглэлээр www.cyber.police.gov.mn цахим хуудас болон “Кибер гэмт хэрэгтэй тэмцэх алба” нэртэй фэйсбүүк хуудсыг хөтлөн ажиллуулж, иргэд, байгууллагад шаардлагатай мэдээ, мэдээллийг тухай бүр хүргэж байна.

Түүнчлэн “Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах үндэсний хөтөлбөр”, “Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын тухай хууль”-ийн төсөл зэргийг тус тус боловсруулж байна.

Хууль сахиулах байгууллагуудын хүний нөөц /цагдаа, прокурор, шүүгч.../ болон техник хэрэгслийн чадамжийг нэмэгдүүлж, бэхжүүлэхийн зэрэгцээ гэмт хэрэг, зөрчил цахим орчинд шилжиж, тэдгээрийг илрүүлэх, таслан зогсоох, нотлох баримт бэхжүүлэх ажиллагаатай өдөр тутам тулгарах тул энэ чиглэлд боловсон хүчин, техник хэрэгслийн асуудлыг шийдвэрлэх шаардлагатай. Энэ чиглэлийн боловсон хүчин дутагдалтай, манай улсад тусгайлан бэлтгэгддэггүй тул цаашид гадаад улсад боловсон хүчнийг бэлтгэх, шаардлагатай хүний нөөцийг мэргэшүүлэх сургалт, хөтөлбөрт тогтмол явуулж байх, техник хэрэгсэл, программ хангамжийн санхүүжилтийг жил бүрийн төсөвт тусган шийдвэрлүүлж байх шаардлагатай зэрэг ажил, арга хэмжээг хийж гүйцэтгэхээр төлөвлөж байна.

Асуулга 8. Интернэт орчинд хүүхэд гэр бүлийн эрхийг хамгаалах бодлого, зохицуулалтын өнөөгийн байдал, түүний хэрэгжилтийн талаар

Интернэт орчинд хүүхэд, гэр бүлийн эрхийг хамгаалах хууль эрх зүйн зохицуулалт Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 8 дугаар зүйл “Хэвлэл, мэдээлэл, цахим орчин дахь хүүхэд хамгаалал”, Эрүүгийн хуулийн 26 дугаар бүлэгт заасан Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг болон бусад 16 дугаар зүйлийн 6.8 дугаар зүйл “Хүүхдэд садар самууныг сурталчлах, уруу татах”, 16.9 дүгээр зүйл “Хүүхэд оролцуулж садар самууныг сурталчлах” гэх мэт заалтуудаар зохицуулж өгсөн.

Мөн Монгол Улсын Засгийн газрын 2018 оны 09 дүгээр сарын 05-ны өдрийн 276 дугаар тогтоолоор сургууль, цэцэрлэгийн орчинд хичээл, сургалтын үеэр сурагч, хүүхдүүдэд ухаалаг гар утас, түүнтэй адилтгах төхөөрөмж ашиглахыг 2018 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн хязгаарласан.

Тус тогтоолын 3 дахь заалтад "... хэрэглэгчийн бүртгэлгүй дугаарыг худалдаалахыг хориглох, үүрэн холбооны хэрэглэгч, түүний дотор хүүхдийн эзэмшиж, ашиглаж байгаа дугаарыг бүртгэлжүүлэхэд чиглэсэн ажлыг нийгмийн хариуцлагын хүрээнд үүрэн холбооны үйлчилгээ эрхлэгчидтэй хамтран зохион байгуулах арга хэмжээ авч ажиллахыг холбогдох байгууллагад даалгасан. Үүний хүрээнд үүрэн холбооны операторуудтай хэд хэдэн удаагийн уулзалт хийж, хүүхдийн барьдаг гар утасны дугаарыг бүртгэлжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэхэд чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлж эхэлсэн.

Сүүлийн жилүүдэд манай улсын интернэт хэрэглэгчдийн тоо өсөн нэмэгдэж түүнийг даган гарах гэмт хэрэг, зөрчлийн тоо болон хэлбэр, агуулга өөрчлөгдөн шинэчлэгдэх үйл явц идэвхтэй явагдаж байна.

Иргэдийн харилцаа холбоонд фэйсбүүк, твиттер гэх мэт цагдаагийн байгууллагаас шууд зохицуулалт хийх боломжгүй гадаад улсад сервертэй системүүдийг ашиглаж байгаа нь энэ төрлийн гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх ажилд тодорхой хүндрэлүүдийг бий болгож, энэхүү хяналтгүй системүүд гэмт этгээдүүдэд ул мөрөө баллах, дүрээ өөрчлөх зэрэг боломжоор хангаж байгаа нь гэмт хэрэг өсөн нэмэгдэх шалтгаан болж байна.

Иргэдийн өөрсдийн фэйсбүүк хаягт нэвтрэх нэр, нууц үгийг пишинг холбоосоор хулгайлан, хууль бусаар нэвтрэн бүртгэлтэй найз, нөхдөөс нь "мөнгө зээлдүүлээч" гэж бусдын банкны данс ашиглан залилах, хуурамч фэйсбүүк хаяг нээн, бага насны охидтой танилцаж, улмаар тэдний хувийн мэдээлэл, нүцгэн зургийг нь хуурч мэхлэх замаар олж аван, бусдад тараана гэх зэргээр айлган сүрдүүлж, мөнгө авах, өөрийн эрхшээлд оруулан бэлгийн харьцаанд орж, ёс бусаар дур хүслээ хангах гэмт хэргүүд үйлдэгдэж байна.

Үүнтэй холбогдуулж Цахим орчинд хүүхэд хамгааллын мэдлэг боловсролыг дээшлүүлэх зорилгоор Цагдаагийн ерөнхий газар, Харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн газар, Харилцаа холбооны зохицуулах хороо хамтран "UNFREIND" болон "Цахим орчинг зөв болгоё" аян тус тус зохион байгуулсан.

Монгол Улсын цагдаагийн байгууллагаас 2018 оны 09 дүгээр сарын 06-ны өдөр Фэйсбүүк компанийн Ази, номхон далайн бүс нутгийг хариуцсан төлөөлөгч нартай уулзалт зохион байгуулж, Фэйсбүүк компаниас дээрх хууль бус үйл ажиллагааг таслан зогсоох, илрүүлэх зорилгоор мэдээлэл авах хүсэлтийг тус компани нь прокурорын байгууллагын зөвшөөрөлтэйгөөр хангах асуудлыг судалж, шийдвэрлэх боломжийн талаар хариу мэдэгдэх, хоёр байгууллагын хооронд харилцан мэдээ, мэдээлэл солилцох үүрэг бүхий 2 албан тушаалтанг сонгож, яаралтай тохиолдолд богино хугацаанд хамтран ажиллах боломжтой талаар санал солилцлоо.

Түүнчлэн Цагдаагийн байгууллагаас Фейсбүүк компанийн холбогдох албан тушаалтнуудтай шууд холбогдох сувгийг ашиглан 2018 оны 10 дугаар сарын 03-ны өдөр 35.0 мянга гаруй гишүүнтэй, 3 жил үйл ажиллагаа явуулж байсан "санхүү өгнө, авна" нэртэй группийг устгажээ.

-----00000-----



МОНГОЛ УЛСЫН САЙД, ЗАСГИЙН
ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА
Г.ЗАНДАНШАТАР ТАНАА

**САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ
ХОРОО**

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг,
Бага тойруу 3, Засгийн газрын IV байр,
Утас: 26-44-44, Факс: (976-11) 32-90-84,
E-mail: info@frc.mn, http://www.frc.mn

2018.12.19 № 1/4802

танай _____-ны № _____-т

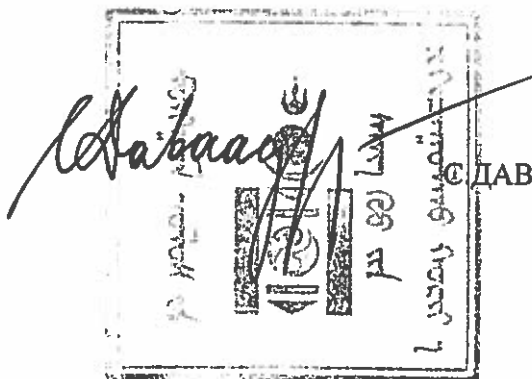
Асуулгын хариу хүргүүлэх тухай

Таны 2018 оны 12 дугаар сарын 10-ны өдрийн ХЭГ/2700 тоот албан бичигтэй танилцлаа. Улсын Их Хурлын гишүүн Ё.Баатарбилэгээс ирүүлсэн Монгол Улсын мэдээлэл, харилцаа холбооны салбарын зарим үзүүлэлт, өнөөгийн нөхцөл байдлын талаар Ерөнхий сайдад хандаж тавьсан асуулгын дагуу технологид суурилсан санхүүгийн үйлчилгээтэй холбогдох 5, 6 дугаар асуулгын хариуг бэлтгэн хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хавсралт: 3 хуудас.

Хүндэтгэсэн,

ДАРГА



Г.ЗАНДАНШАТАР
ДАВААСҮРЭН

001103

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН Ё.БААТАРБИЛЭГИЙН АСУУЛГЫН ХАРИУ

Сүүлийн үед санхүүгийн зах зээлд финтек шийдэл бүхий үйлчилгээ эрхлэгчдийн (Лэндмн г.м) хүүгийн түвшин, холбогдох үйлчилгээний шимтгэл, хураамжийн онөөгийн байдал, эдгээрийн зах зээл болон хэрэглэгчдэд үзүүлэх эерэг, сөрөг нөлөөллийн талаар;

Технологид суурилсан дижитал санхүүгийн үйлчилгээ нь сүүлийн жилүүдэд дэлхийн санхүүгийн салбарыг хурдтайгаар өөрчилж, санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлэгчид болон хэрэглэгчдийн зардлыг бууруулж, алслагдсан нутагт амьдардаг иргэд, санхүүгийн хүртээмжийн гадуур орхигдсон иргэдэд санхүүгийн үйлчилгээг түргэн шуурхай, бага зардлаар хүргэх боломжийг нээж байна.

2018 оны 3 дугаар улирлын байдлаар 2 банк бус санхүүгийн байгууллага (Лэндмн ББСБ ХК, Мобифинанс ББСБ ХХК) Хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд технологид суурилсан санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг зах зээлд нэвтрүүлэн ажиллаж байгаа бөгөөд салбарын харилцагчдын 83.1 хувь, нийт зээлдэгчдийн 40.7 хувь нь цахим мөнгөний болон гар утсанд суурилсан зээлийн үйлчилгээг хэрэглэж байна.

Лэндмн ББСБ ХК-ийн зах зээлд нэвтрүүлсэн гар утсанд суурилсан зээлийн үйлчилгээ нь 2 сая төгрөг хүртэлх буюу бага дүнтэй зээлийг, 30 хүртэлх хоног буюу богино хугацаанд, барьцаа хөрөнгийн шаардлагагүйгээр дунджаар 5 минутад түргэн шуурхай шийдэж өгч байгаа нь иргэдийн хэрэглээний санхүүжилтийн асуудлыг хөнгөвчилж байна.

3 дугаар улирлын байдлаар нийт 70 мянга гаруй зээлдэгчид давхардсан тоогоор 589000 зээлийг уг банк бус санхүүгийн байгууллагаас авсан ба нэг зээлдэгчид ногдох зээлийн дундаж хэмжээ 200 мянган төгрөг байна. Лэндмн ББСБ ХК-аас санал болгож буй зээлийн бүтээгдэхүүн нь хугацаа богино буюу хамгийн уртдаа 1 сарын хугацаатай олгогддоогоос гадна зээлийн бүтээгдэхүүнээс хүү тооцох бус шимтгэл, хураамж аван үйл ажиллагаа явуулдаг. Үйлчилгээний явцад хэрэглэгч оноо цуглуулан шимтгэлийн дүнг бууруулдаг бөгөөд уг шимтгэлийн дүнг тооцоход нэг зээлдэгч дунджаар 100 төгрөгийн зээлийг нэг сарын хугацаанд авахад 3.26 төгрөгийн шимтгэл хураалгахаар байна. Өөрөөр хэлбэл Лэндмн ББСБ ХК-ийн олгож буй зээлийн хүүгийн түвшин сарын 3.26 хувьтай байна.

Гар утсанд суурилсан санхүүгийн үйлчилгээний хувьд зээлийн үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэхээс гадна зээл хүсэгч тал болон олгогч талуудад гарах зардлын хэмжээг бууруулж байна. Нэг зээлдэгч арилжааны банк эсхүл банк бус санхүүгийн байгууллагаас уламжлалт хэлбэрээр зээл хүсэхэд дунджаар 3 цагийг зарцуулдаг гэж үзвэл одоогийн 70 гаруй мянган хэрэглэгч нийт 210 гаруй мянган цаг буюу 25 орчим жилтэй тэнцэхүйц хугацааг хэмнэсэн байна. Уг үзүүлэлтийг мөнгөн дүнд шилжүүлэн тооцох зорилгоор нэг хэрэглэгч уламжлалт зээлийн үйлчилгээг авахад дунджаар 15 орчим мянган төгрөгийн зардал гаргадаг гэж үзвэл Лэндмн ББСБ ХК-ийн зээлийн үйлчилгээний хэрэглэгчид 1.0 тэрбум гаруй төгрөгийг хэмнэсэн дүнтэй байна.

Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын хүүгийн түвшин арилжааны банкуудтай харьцуулахад өндөр байдаг нь бага дүнтэй зээлийг богино хугацаанд гаргах нь зардал өндөртэй байдаг мөн барьцаа хөрөнгө нь банкны үйлчилгээг авахад хангалтгүй буюу харьцангуй өндөр эрсдэлтэй бүлэгт үйлчилж байгаа зэргээс шалтгаалдаг. Харин технологид суурилсан санхүүгийн үйлчилгээ нь уг асуудлыг шийдвэрлэж зардлыг бууруулахаас гадна, санхүүгийн үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, иргэдэд богино хугацаанд хэрэглээгээ санхүүжүүлэхэд нь туслах, мөн санхүүгийн салбар дахь өрсөлдөөнийг нэмэгдүүлэх замаар зээлийн бүтээгдэхүүний үнийг бууруулах зэрэг давуу талуудыг бий болгож байна. Мөн технологийн дэвшлийг санхүүгийн компаниуд нэвтрүүлснээр тоон мэдээллийн найдвартай сан үүсгэх, зээлийн эрсдэлийг зардал багатайгаар түргэн шуурхай тооцох, улмаар зээлийн шийдвэр гаргалтад хугацаа алдахгүй байх давуу талуудтай юм.

Санхүүгийн зохицуулах хороо зохицуулалтад байдаг салбаруудын хувьд зардал хэмнэсэн, үр ашигтай технологид суурилсан санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ нэвтрүүлэхийг дэмжин ажиллах бодлого баримталж байгаа бөгөөд технологид суурилсан санхүүгийн үйлчилгээ эрхэлж буй банк бус санхүүгийн байгууллагуудын хувьд зохистой харьцааны үзүүлэлтүүдээс гадна хэрэглэгчдийн мэдээллийн аюулгүй байдал зэрэгт анхааран ажиллаж байна. Лэндмн ББСБ ХК-ийн хувьд 3 дугаар улиралд чанаргүй зээлийн хэмжээ 1.9 хувьтай байсан нь салбарын дунджаас 5.6 дахин бага үзүүлэлт бөгөөд энэхүү чанаргүй зээлийг бүрэн хааж чадахуйц эрсдэлийн санг Хорооны шаардлагын дагуу байгуулан ажиллаж байна.

Цахим мөнгөний (кэнди г.м) талаар баримталж буй бодлого, зохицуулалтын орчны өнөөгийн байдал, цаашдын чиг хандлага, эдгээрийн банк санхүүгийн салбарт үзүүлэх эерэг болон сөрөг нөлөөллийн талаар (зээл олгох нөхцөлүүд, зээлийн хүү болон банк санхүүгийн үйлчилгээний хураамжийг бууруулах, харилцагчдын эрх ашгийг дээдлэх г.м чиглэлээр);

УИХ-аас “Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хууль”-ийг баталснаар манай улсад цахим мөнгө гаргах хууль эрхзүйн орчин бүрдсэн бөгөөд Монголбанкнаас уг хуулийг мөрдөх “Цахим мөнгөний журам”-ыг баталсан. Эдгээр хууль, журмын хүрээнд Монголбанк цахим мөнгөний үйл ажиллагааг хянаж, цахим мөнгө гаргах гэж буй этгээдүүдэд тусгай зөвшөөрөл олгодог.

2018 оны 3 дугаар улирлын байдлаар санхүүгийн зах зээлд Мобифинанс ББСБ ХХК-аас гаргасан “кэнди” цахим мөнгө Монгол улсын мөнгөн тэмдэгт төгрөгтэй адилтгах үнэ цэнээр бэлэн бус төлбөрийн хэрэгслээр ашиглагдаж байна. Мобифинанс ББСБ ХХК нь Хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд зээл, цахим төлбөр тооцоо, мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээ эрхлэх, төлбөр тооцооны хэрэгсэл гаргах зэрэг үйлчилгээг эрхэлж байсан бөгөөд кэнди цахим мөнгийг шинээр гаргаснаар Монголбанкны зохицуулалтад давхар хамрагдаж байна.

Цахим мөнгөний үйлчилгээ зах зээлд нэвтэрснээр зөвхөн арилжааны банкууд оролцдог байсан манай улсын төлбөрийн системд технологид суурилсан санхүүгийн үйлчилгээ эрхэлж буй банк бус санхүүгийн байгууллага болон бусад санхүүгийн байгууллага, аж ахуй нэгжүүд оролцон үйл ажиллагаа явуулах эрхтэй болж байгаа юм.

Түүнчлэн, цахим мөнгө, цахим төлбөр тооцооны хэрэгсэл нь эдийн засаг дахь мөнгөний эргэлтийн хурдыг нэмэхээс гадна, зардал бууруулах, мөнгөн төлбөрөөр хийгдэх үйлчилгээний хугацааг хэмнэх зэрэг олон давуу талтай юм. Мөн үйлчилгээний байгууллагуудын хувьд цахим мөнгөөр бараа, үйлчилгээ нийлүүлэхдээ цахим мөнгө гаргаж буй байгууллагатай нэг удаа гэрээ байгуулснаар төлбөр тооцоондоо ашиглах боломжтой болох ба нэмэлт төхөөрөмж худалдаж авах, бүртгэлийн хураамж төлөх зэрэг нэмэлт зардал гаргах шаардлагагүй болж байна.

Кэнди цахим мөнгөний хувьд хэрэглэгчдэд технологийн дэвшилд суурилан гар утасны аппликейшн, мессэжний үйлчилгээг ашиглан түргэн шуурхай, банкны шимтгэлээс 3-10 дахин хямд зардлаар мөнгөн шилжүүлэг, гүйлгээ хийх боломжийг олгож байна. Манай улсын хувьд цахим мөнгө нэвтрүүлж буй байгууллагаас баталгааны данс шаардах зохицуулалтыг хийж байгаа ба тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллага гаргах гэж буй цахим мөнгөний дүнтэй тэнцэхүйц мөнгөн хөрөнгийг дансанд баталгаа болгож байршуулж, уг хөрөнгийг өөр зориулалтаар ашиглахгүйгээр зөвхөн хэрэглэгчийн цахим мөнгийг төгрөгт хөрвүүлэхэд ашиглах байдлаар зохицуулж байна.

-oOo-



ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА
Г.ЗАНДАНШАТАР ТАНАА

МОНГОЛ УЛСЫН
ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ХОРОО

14200 Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, Бага тойруу 44,
Засгийн газрын III байр, Утас/Факс: (976-11) 32 14 33,
И-мэйл: international@nso.mn, Вэбсайт: www.nso.mn

2018.12.13 № 01/975
танай 2018.12.10 -ны № ХЭГ/2700-Т

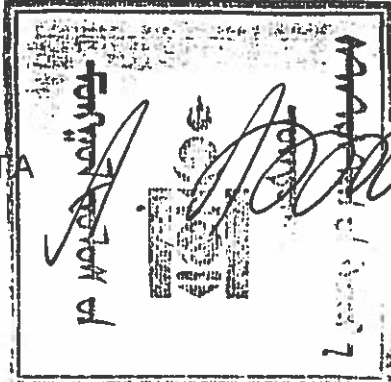
Мэдээлэл хүргүүлэх тухай

Таны хүсэлтийн дагуу үүрэн холбооны хэрэглээ, хүртээмж, хамрах хүрээний өнөөгийн байдал, олон улстай харьцуулахад ямар түвшинд байгаа талаарх мэдээллийг хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хөдөлгөөнт болон суурин интернэтийн үнэ тариф, үндэсний роумингийн үйлчилгээ, үүрэн холбооны үйлчилгээний нэг хэрэглэгчийн дундаж орлого (ARPU), финтек шийдэл бүхий үйлчилгээ эрхлэгчид, мэдээллийн аюулгүй байдлын өнөөгийн байдал, интернэт орчинд хүүхэд, гэр бүлийн эрхийг хамгаалах бодлого, зохицуулалтын талаарх мэдээлэл тус хорооноос гарах боломжгүй тул мэдээлэл, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага буюу ХХМТГ, ХХЗХ-нд хандана уу.

Хавсралт 1 хуудастай.

Хүндэтгэсэн,

ДАРГА  А.АРИУНЗАЯА

001349

Монгол Улсын үүрэн холбооны салбарын өнөөгийн байдал

Монгол Улсад 2018 оны хагас жилийн байдлаар үүрэн холбооны идэвхтэй хэрэглэгчдийн тоо 4,085,900 байна. Үүрэн холбооны интернэт хэрэглэгчийн тоо 2,854,226 үүний 891,872 нь LTE хэрэглэгч байна.

Монгол Улсын бүх сум, суурин газарт үүрэн холбооны үйлчилгээ хүрээд байна. Үүрэн телефон цэгийн 100 хүнд ногдох нягтрал Монгол Улсад 122, дэлхийн хэмжээнд 103.5 буюу Монгол Улсын үүрэн телефон цэгийн нягтрал дэлхийн дунджаас 18.5 пунктээр их байна.

Мөн "Дэлхийн Цахилгаан Холбооны Байгууллага"-аас жил бүр тооцон гаргадаг "Мэдээлэл, харилцаа холбоо, технологийн хөгжлийн индекс"-ээр 2017 онд 176 орноос 91 байранд орсон байна.

---oOo---